

Recensent: Merthe van der Bruggen

Rita Spijker: 'Rauwe Dagen' Een autobiografisch verhaal over het verliezen van ouders. Uitgeverij Marmer, Baarn 2013. ISBN: 9789460681509 (PTSS, hersenbloeding, blaaskanker, Spaanse Kraag, mantelzorg, palliatieve zorg, euthanasie, rouw, ED/PO) Zie ook: www.uitgeverijmarmer.nl

Soort boek/Ziekte/Stijl:

Autobiografisch verhaal over het verliezen van ouders, mantelzorg en euthanasie. Als haar moeder plotseling overlijdt, moet Spijker samen met haar familie de mantelzorg voor haar vader op zich nemen. Dat maakt sterke en ambivalente gevoelens los. Een goed geschreven, intiem en soms pijnlijk eerlijk verslag over ontluistering, loyaliteit en schuldgevoel.

Over de schrijfster:

Rita Spijker (1957) is getrouwd met theatermaker Rob Heiligers, met wie ze een dochter heeft. Ze studeerde af als docent Drama en ontwikkelde zich tot trainer/coach in communicatievaardigheden, teambuilding en tot NLP trainer. Het overlijden van haar tweede kind bracht haar op het spoor van rouwbegeleiding en het spreken bij uitvaarten. Later werd ze lid van een Terugspeeltheatergroep waarin ze afwisselend acteert en spelleider is. In 2006 verscheen haar debuutroman *Kreukherstellend*. In 2007 volgde haar tweede roman *Tussen Zussen*. Haar derde roman *Hemelkind*, die verscheen in maart van 2009, is in 2011 verkrijgbaar onder de nieuwe titel *Licht op mijn huid*. Verder verschenen de verhalenbundel *De liefste moeder die ik ooit ken* en de roman *Ver van mij*. Zie ook www.ritaspijker.nl.

Korte Beschrijving:

Spijker kan slecht opschieten met haar lompe, getraumatiseerde en levensmoede vader. Hij is van blaaskanker genezen, maar draag nog steeds door een kateter, wat veel problemen geeft. Zijn penis raakt ontstoken en hij ontwikkelt Spaanse Kraag: de voorhuid wil niet meer terug over de eikel. Zolang haar moeder voor haar vader zorgt, kan Spijker hem vermijden. Wanneer moeder echter plotseling overlijdt aan de gevolgen van een hersenbloeding na een val, kan de auteur zich niet meer aan de zorg voor haar vader onttrekken. Dat maakt sterke en ambivalente gevoelens los: walging, machteloosheid, woede en schuldgevoel, maar ook onverwachte tederheid. Naast een persoonlijk relaas is dit boek ook een pleidooi voor euthanasie bij een voltooid leven. Boek van 160 pagina's.

Wat viel op:

Rita worstelt met het gevoel tekort te schieten. 'Tegenover familie, vrienden en collega's. Welbeschouwd tegenover wie dan ook.' Telkens wanneer zorg haar te zwaar valt en zij even gas terug neemt, ontstaat er een crisis. Haar familie moet dan te hulp schieten. Zo komt ze te laat om haar moeder naar het ziekenhuis te begeleiden en

mist ze het moment van overlijden van haar beide ouders. Een migraineaanval belet haar de begrafenis van haar vader te leiden, terwijl dat nu de “enige” taak was, die ze echt als de hare beschouwde.

Als Rita met haar broers en zusters over haar ouders spreekt, lijkt het soms of zij allemaal andere ouders hebben gehad. Ieder heeft zijn eigen herinneringen, gevoelens en associaties, die vaak scherp afsteken bij die van de anderen die haar ouders gekend hebben. In hoeverre kun je je ouders werkelijk kennen? Hoe kun je eerlijk zijn over je eigen ervaringen, zonder die van een ander in twijfel te trekken?

Spijkers moeder is hersendood, maar toch reageert ze op de liefkozingen die haar man haar, onverwachts, toefluistert. Ze opent haar ogen en kijkt iedereen in de kamer indringend aan. Even later zakt ze weer weg in coma, even hersendood als voorheen. Een indringende scène die vertedering, ontzag en verwondering oproept.

Vader

De miscommunicatie rondom vader Spijker's behandeling is schrijnend. Vader geeft herhaaldelijk aan dood te willen. Even lijkt de verlossing aanstaande. Een arts communiceert dat vader opnieuw kanker heeft, nu in zijn ruggenmerg. Er zal alleen nog comfortzorg zijn. Dan blijkt het allemaal een misverstand. Vader heeft “slechts” versleten wervels en krijgt dus geen hulp bij het sterven. Wel wordt hij nog op de valreep besneden, omdat hij een pijnlijke aandoening aan zijn penis heeft ontwikkeld (Spaanse Kraag). Waarom alleen maar “zachte zorg” als een oud lichaam eerst geteisterd is door allerlei ongewenste en ingrijpende behandelingen?

In het licht van de naderende dood worden andere dingen belangrijk in de relatie tussen Rita en haar vader. Hij is fragieler, niet meer dezelfde als de vroeger. Ze kan naast walging ook vertedering en mededogen voelen. Haar verlangen naar meer onderling begrip, dat daardoor ontstaat, blijft echter onbevredigd. Er komt geen “goed gesprek”. Vader neemt zijn traumatische ervaringen mee in zijn graf.

Citaten:

Pag. 13: ‘[Moeders] arm wil steeds maar omhoog. Trillend, woest, ongericht. [...] Wat wil ze toch? Wil ze slaan, aaien?[...] De hersenbloeding veroorzaakt de bewegingen. [...] Spasmen, zegt de neuroloog. [...] “Wat naar hè, dat slaan met die arm”. “Ja maar kijk nou toch. Dat zit toch niet goed?” Inderdaad. [...] Het infuus is losgeschoten uit de ader. Ma's arm is daardoor volgestroomd met vocht. Daarom zwaait ze ermee. Omdat ze wil zeggen dat ze pijn lijdt. En wij hebben het niet begrepen. Niet gezien. Uur na uur al dwingen we die arm naar beneden. Terwijl zij pijn heeft. Maar geen stem. Mijn broer en ik huilen allebei stilletjes.’

Pag. 19: ‘Pa gaat kreunend zitten. Plukt aan zijn gulp en wrijft alsmaar over zijn broek heen en weer. Met moeite opent hij de rits van zijn broek en haalt zijn ontstoken penis tevoorschijn.

Walgend wend ik me af.

‘Kijk dan, dit kan toch niet, het jeukt me zo.’

Ik kijk per ongeluk toch.

Zie het dampende bord champignonsoep. De penis van mijn vader. Het slangetje dat eruit komt.'

Pag. 43: 'Hoe kun je een mens zo laten lijden? Een mens die dood wil omdat de pijn te hevig is? Een mens die bij voortduring en bij zijn volle verstand aangeeft dat hij nu wel lang genoeg geleefd heeft? Dit ziekenhuisbed is een gevangenis voor mijn vader. De spijlen moeten voorkomen dat hij eruit valt. Eruit klimmen kan hij niet meer. Maar in dit ziekenhuis zijn ze van de Bijbel en is menselijk ingrijpen taboe.'

Pag. 33: 'Pa kan er niet tegen als er een rimpel in het onderlaken zit. Hij trekt elke avond alles glad, zo overdreven.' Verbaasd hoorde ik mijn moeder dat enkele weken geleden vertellen.

Ze zei dat ze dat maar aanstellerij van hem vindt.

Maar ik heb hetzelfde!

Ik krijg rode pijnlijke striemen op mijn huid van slapen op een oneffenheid.

Ma niet, die kan overal slapen, zelfs op een verfrommeld laken.

Bij ons, bij Pa en mij, moet alles gladgestreken zijn.

Bij ons?

Sinds wanneer heb ik iets met mijn vader gemeen?'

Recensie / Extra: (www.chicklit.nl)

'Spijker beschrijft waarom zij voorstander van euthanasie is, wat vanuit haar situatie gezien zeer begrijpelijk is. Ze vindt dat iedereen recht heeft op een menswaardig einde, zonder lange en heftige lijdensweg, en vindt het dan ook verschrikkelijk dat haar ouders zo moeten lijden. [...]. Rita Spijker [...] geeft de lezer echt een intieme blik in haar leven, en deelt zelfs haar slechtste gedachten en gevoelens. Ze maakt het niet mooier dan het is. [...] Ik denk dat iedereen, die ooit een dierbare heeft verloren, zich goed kan inleven en dat deze roman bovendien enige troost kan bieden.'